

LITERATURA INFORMILO

ELDONATA DE LA

ESPERANTO-FAKO

ĈE LA ELDONEJO

FERDINAND HIRT & SOHN EN LEIPZIG

No. 5

Somero 1928

METODOJ EN LA INSTRUADO DE ESPERANTO

ANDREO ĈE

La redaktanto de tiu ĉi Informilo faris al mi grandan honoron petante artikolon pri la metodoj en la instruado de Esperanto. Kun plezuro mi uzas la okazon por konigi kelkajn spertojn, ne tuŝante tion, kion fakaj eminentuloj jam kunskribis pri tiu temo.

Antaŭ ĉio mi devas informi la neinformitan leganton pri tio, ke mi tute ne estas instruisto aŭ scienculo, kaj mi tute ne posedas „instrumetodon“, kiel oni komencas nomi la manieron, en kiu mi igadas homajn grupojn paroli Esperante. Ne estante fakulo mi ja eĉ ne havas la rajton fari metodon. Sed la historio de la afero klarigas ĉion:

En 1920 en la transilvania urbo Sibiu (Hermannstadt, Nagyszeben) la laboristaro invitis min instrui Esperanton. Kompreneble mi diris: jes kaj mi tuj komencis fari la preparojn: mi serĉis bonajn lernolibrojn en la librojoj. Sed ne troviĝis eĉ unu ekzemplero. Mendi oni ne povis, ĉar estis postrevolucia tempo, la limoj fermitaj, la poŝto sub severa cenzuro: komplete blokado. Do mi ne povis fari kurson. Kaj tio estis la feliĉo. Mi simple decidis fari nur konversacion Esperante. Kaj ni komencis. Min helpis nigra tabulo kaj kreto, la lernantojn papero kaj krajono. Sed ni ĉiuj havis grandan entuziasmon kaj sopiron por baldaŭ povi interkompreniĝi en Esperanto, ĉar ni apartenis al pluraj nacioj diversaj.

Komence ni parolis pri aferoj plej proksimaj kaj uzante nur la plej simplajn gramatikajn elementojn. Poste ni progresis iom post iom al temoj pli malproksimaj kaj al gramatikaĵoj pli malfacilaj. Post 20 lecionoj ni jam povis interparoli Esperante.

La bona rezulto kuraĝigis nin organizi similajn „kursojn“ tra tuta Rumanujo. Kvankam alvenis jam lernolibroj, eĉ famaj kursaj lernolibroj, ni devis resti fidelaj al la maniero de la unua kurso, ĉar ĝi montriĝis tre taŭga por instrui nian lingvon.

Fariĝis do „metodo“ naskita de vera bezono kaj entuziasmo, elprovita kaj sukcese aplikata en diversaj landoj.

Ĝi estas rekta metodo, iganta tuj paroli la lingvon kaj kvazaŭ sorĉanta ĉirkaŭ la lernanton la Esperanto-landon. Tamen la gramatika instruo ne estas ekzilita, ĉar ĉe Esperanto tio ne necesas. La gramatiko de Esperanto estas ja tiom simpla kaj facile komprenebla, ke ne estas kaŭzo ĝin time eviti. Kontraŭe: la instruado de Esperanto ŝajne devas pasi sur la reloj de la gramatiko. Tion postulas la speciala karaktero de nia lingvo kaj la fakto, ke nia gramatiko estas tiom okulfrapa kaj krianta, ke eĉ kaŝate ĝi instruas sin mem. La metodo estas do kunigo de la rekta kaj gramatika metodoj, konforme al la specialaj ecoj de Esperanto.

Estas eraro en la instruado de Esperanto sekvi metodojn faritajn por aliaj lingvoj. Nia lingvo tiome diferencas de la aliaj, ke ĝia instruado nepre postulas apartan propran metodon. Mi deziras atentigi speciale pri la admirinda sistemo de la korelativaj vortoj, kiel grava helpo en la instruado.

Cetere la boneco de la metodo dependas ĉefe de la persono de la instruanto: de lia kompreno, emo, temperamento, psikologia kono. Tial anstataŭ ĝeneralaj deklaroj mi preferas nur informi pri spertoj.

La kurso konsistas el 20 lecionoj, kiuj enhavas la tutan gramatikon kaj ĉirkaŭ 600 vortradikojn. Ĉiu leciono estas nura konversacio por multe ekzerci, praktiki la dume iom post iom aperantajn gramatikajn formojn. En la unuaj lecionoj estas tre malmulte da vortoj, por ne ŝarĝi per ili la memoron je la konto de la gramatiko. La celo estas atingi parolan pretecon kaj facilecon. Tiun celon servas precipe la ĥora respondado. En la kursoj ofte partoprenas tre modestaj, malkuraĝaj personoj, kiuj ne ŝatas respondi, paroli. Sed en la granda bruo de la ĥora respondo ankaŭ tiuj kuraĝiĝas kaj riskas respondi. Jen rimedo por malfermi tro ŝlositajn buŝojn.

Ĉiu leciono entenas nur malgrandan porcion da gramatiko, por ne konfuzi la memoron kaj por povi ĝin facile digesti.

Troviĝas instruantoj de Esperanto, kiuj aplikas la metodon instrui la tutan gramatikon jam en la unua leciono kaj poste per legaĵoj kaj konversacio vastigi la vortotrezoron. Mi opinias, ke tiu metodo tro alte taksas la povojn de la homa cerbo. Tion pruvas la sperto, ke el tiuj kursanoj preskaŭ neniu sukcesas kaj la plejmulto eĉ forlasas la kurson jam post kelkaj lecionoj, naŭzita de la tro grasa manĝo.

Pro la sama motivo mi severe malpermesas uzi lernolibrojn. Kelkfoje mi observis, ke entuziasmigita lernanto tuj en la nokto post la unua leciono trastudis la tutan gramatikon kaj per tio li sukcesis krei en sia kapo tian ĥaoston, ke li neniam povis ellerni la lingvon. Li agis kiel la malsaĝa malsanulo, englutanta la tutan medikamenton anstataŭ preni nur kuleron. La saĝa lernanto kuras malrapide kaj havas paciencon. Tial, se mi rimarkas ĉe lernanto libron, mi ne hezitas ĝin ĝentile, sed firme konfiski ĝis la kursofino.

Alia malutilo de la leŝnolibro estas, ke ĝi kutimigas la lernanton al malordo. Bela vetero, societo aŭ interesa filmo facile forlogas lin de la leciono, ĉar li ja povas relerni la lecionon hejme el sia libro. Dum la leciono la sama preteksto tentas lin al distriĝo. Sed ne havante libron, li estas devigita regule viziti la kurson kaj streĉi la atenton.

La konstanta ĉeesto de la atento estas gravega faktoro. Havigi ĝin estas la tasko de la instruanto. Tial la lecionoj devas esti kiel eble plej interesaj, amuzaj, la tuta kurso devas okazi inter la plej agrablaj cirkonstancoj.

La sola lingvo uzata en la kursoj estas kompreneble Esperanto kaj tio estas grava faktoro de la sukceso. Precipe se la instruanto estas alinacia, kion mi juĝas esence grava cirkonstanco pro diversaj kaŭzoj. Tiam la lernantoj devas streĉi la atenton, la instruanto devas bone labori anstataŭ komforte helpi sin per alia lingvo.

La klarigado dum la kurso okazas nur en Esperanto, per la jam lernitaj vortoj. Tio havigas ne nur bonegan gimnastikon al la cerbo, sed ankaŭ ofte tre amuzajn momentojn. Multe da spritaj kaj amuzaj difinoj mi lernis de la kursanoj kaj jam kreigis speco de kursa Kabe-vortaro. Jen kelkaj specimenoj el ĝi:

SUNO: la varma lampo natura. PLUVAS: la ĉielo ploras. PLORAS: akvo venas el la okuloj. OKULOJ: pordoj, tra kiuj la bildoj eniras. FRUKTO: la plej bona parto de la arbo. STOMAKO: la plej grava parto de la homo. DANCI: elegante levi la piedojn. SKRIBAS: metas vortojn sur la paperon. LEGAS: la okuloj promenas sur la vortoj. SUPO: dika akvo kolora. ETIKETO: la plej grava regulo de la vivo, kiu diras: diru nur belajn frazojn, ne verajn frazojn. VENDEJO: loko, kien oni eniras kun mono kaj eliras sen mono. LAŬDI: diri, ke la objekto estas pli bona, ol ĝi vere estas. GASTO: sinjoro, kiu venas al la familio kaj havas grandan apetiton. KONGRESO: multaj homoj en granda ĉambro sidas, parolas kaj ne komprenas. Se ili komprenas, ĝi estas Esperanta kongreso.

Foje mi demandis kursanon, ĉu li komprenas la vorton „fianĉo“? Li respondis: Fianĉo estas unu feliĉa sinjoro, kiu havas ringon. Poste mi demandis alian, pli aĝan kursanon: Kion signifas „edzo“? Per tre natura voĉo li respondis: Unu malfeliĉa sinjoro, kiu havas ringon. Kaj la tuta kursanaro bonege komprenis la signifon de tiuj vortoj.

Kursojn laŭ tiu metodo kun granda sukceso gvidadas nuntempe sinjoroj Tiberio Morariu en Rumanujo, S. Prager en Antverpeno kaj sinjoro Ernfrid Malmgren en Stockholmo.

Mi bone scias, ke tiuj kursoj havas kritikantojn, ne laste inter eldonistoj kaj libristoj. Sed ili ne pravas. Ĉar ankaŭ miaj kursanoj bezonas bonajn gramatikon kaj vortarojn post la kurso kaj fariĝante bonaj Esperantistoj ili restas daŭraj klientoj. Krom tio miaj kursoj estas nur elementaj. La dua kurso estas la legado de bona literaturo, kion mi ĉiam plej varme rekomendas kiel nepre necesan rimedon al la perfektigo.

Kun aparta plezuro mi faras tian rekomendon sur la paĝoj de tiu ĉi Literatura Informilo, kiu entenas la liston de verkoj unuarangaj en lingvo, valoregaj laŭ enhavo, plej elegantaj laŭ aspekto.

ESPERANTO — INTERNACIA LINGVO DE TEKNIKO KAJ SCIENCO

IR. J. R. G. ISBRÜCKER

Inter teknikaj kaj lingvaj problemoj laŭŝajne estas granda distanco, kiu eble estas kaŭzo, ke multaj teknikistoj ne tro ŝatas okupi sin pri lingvaj aferoj. Tamen aliflanke la teknikaj vortaroj pravas, ke ankaŭ por la teknikisto la lingva demando povas havi sian gravecon, tuj kiam li volas igi sin komprenata ekster la rondo de siaj samlandanoj aŭ pli ĝuste dirite, de siaj samlingvanoj. Tiurilate estas ia signifo en la fakto, ke jam la plej malnova inĝeniera laboro, kiun la homa historio mencias, la konstruo de la Turo de Babel, mizere malsukcesis pro la lingvodiferenco. Aŭ ĉu tiu turokonstruado nur devas esti komprenata kiel simbolo de kion ni ankoraŭ ĉiutage vidas, nome, ke malbona kompreno estas la kaŭzo, pro kiu de la konstruaĵo de la homa feliĉo eĉ la fundamentoj ne ankoraŭ estas pretaj?

Ĉiuokaze, la benita lando, al kiu aludas la vortoj de Genezo 11: „Sur la tuta tero estis unu lingvo kaj unu parolmaniero“, eble ankoraŭ ŝvebas kiel idealo antaŭ la okuloj de iu teoriulo, estos nur malmultaj, kiuj ankoraŭ kredos je ĝia efektivigo. Neniu lingvo, kiel gepatra lingvo uzata sur la tuta tero, povus daŭre ekzistadi ne ŝanĝite kaj ne disfalte en dialektoj. La evoluo de la scienco kaj de la tekniko instruis al ni, ke estas malsaĝe sin miksi en la leĝoj de la naturo mem, sed ankaŭ, ke ĉiu, kiu respektas tiujn leĝojn, povas eĉ ebligi kio ŝajnis nebla.

La argumentoj, kiuj pledas por la akcepto de Esperanto kiel internacia lingvo de la tekniko kaj de la scienco, kompreneble estas grandparte la samaj kiel tiuj, kiuj valoras por la enkonduko kiel internacia lingvo ĝenerale. En tiu ĉi momento interesos nin la demando, ĉu tekniko kaj scienco bezonas internacian lingvon kaj ĉu Esperanto jam estas preta plenumi tiun rolon.

Sendube la tekniko kiel aplika fako de la scienco ekhavas ĉiam pli internacian karakteron; tio volas diri, ke la evoluo de la tekniko nepre ne povas limigi sin al la nacieco, ĉar ĝi bezonas materiajn kaj spiritajn fontojn el la eksterlando. Ju pli intense la tekniko ekspluatos la riĉaĵojn de la naturo, des pli evidentiĝos, ke ĉie helpo el la eksterlando estas bezonata kaj pro tio la uzo de unu aŭ pli da fremdaj lingvoj altrudas sin al la teknikisto kiel necesa helpilo. Ĉiu teknikisto kaj same ĉiu sciencisto, kiu volas resti informata pri la progresoj de sia fako, estas devigata studi ne nur la propran literaturon, sed ankaŭ la eksterlandan kaj tio signifas, ke la kono de fremdaj lingvoj fariĝas neevitebla.

Estas vere, ke en multaj landoj la franca, la angla kaj la germana lingvoj estas instruataj kiel la ĉefaj lingvoj de la okcidenteŭropa kulturo, kaj tial estas multaj homoj, kiuj povas almenaŭ legi tekstojn en tiuj tri lingvoj aŭ ĉiuokaze en unu el ili, precipe kiam koncernas la propran fakliteraturon. Sed kio estas publikigata en itala, hispana, holanda, sveda, dana, rusa, ĉeĥa, hungara kaj en multaj aliaj lingvoj eŭropaj kaj ekstereŭropaj, tio restas por la plimulto kaŝita trezoro, kies ekziston ili eĉ ne konjektas. Oni certe ri-

markas ian emon uzi prefere iun el tiuj tri ĉefaj lingvoj por tre gravaj publikigaĵoj kaj tiu koncentriĝo al tri lingvoj havas multe da avantaĝoj, sed tiuj lastaj estus ankoraŭ multe pli grandaj, se oni povus koncentrigi al unu sola lingvo. Mi ne bezonas insisti pri la dezirindeco, eĉ neceseco de la fakto, ke tia koncentriga aŭ internacia lingvo estu nepre neŭtrala por ke ĝi havu ian ŝancon al ĝenerala adoptado kaj la rolo, kiun Esperanto do devos ludi en tio estas tute klara.

Mi estos la lasta, kiu neos la grandan utilon, kiun havas la studo de fremdaj lingvoj, precipe por tiuj personoj, kiuj okupas sin pri tekniko aŭ scienco kaj do ofte ludos ian gvidantan rolon en la homa societo. Sed tiu ĉi afero tamen havas du flankojn: estas vere, ke la studo de fremdaj lingvoj estas tre utila por la ĝenerala edukado, sed la celo de tiu studado tamen troviĝas grandparte en la atendo, ke ĝi donos al la lerninto ian kvanton da praktika kono, kiu dum lia posta vivo estos por li tuj utiligebla. Tamen la lingvostudado tiurilate ofte ne donas kion ĝi devus doni. Oni povas esti certa, ke, se la lernanto dediĉus unu dekonon de la peno, kiun kostas al li la studo de la tri nomitaj lingvoj, al Esperanto, li kun multe pli da lerteco povus manipuli tiun ĉi lingvon ol iun fremdan naturan lingvon. Oni povus do liberigi naŭdek procentojn de sia al la lingvostudo dediĉita energio kaj povus utiligi ĝin por la evoluo de la ĝenerala edukado, ĉiu laŭ sia gusto aŭ laŭ siaj talentoj. Kelkaj certe okupus sin plue pri la lernado de fremdaj lingvoj kaj aliaj pri aliaj fakoj, sed ĉiuj havus taŭgan kaj ĉiam pretan helpilon por la internaciaj rilatoj.

Se scienco kaj tekniko bezonas ĝeneralan, internacian lingvon, oni devos postuli de tia lingvo, ke ĝi precize kaj klare esprimu ĉiujn ideojn. Ne ekzistas iu natura lingvo, kiu tiurilate povas konkuri kun Esperanto, ĉar la signifo de ĉiu vorto en Esperanto estas kvazaŭ matematike difinita de ĝiaj vortelementoj. En naturaj lingvoj kontraŭe la signifo de la vortoj ofte dependas de kutimo kaj arbitreco. En Esperanto la signifo de vorto kunmetita el la elementoj a, b, c ktp. estas kvazaŭ trovata per la adicio de la signifoj de la elementoj: $a + b + c + \dots$. Tiu regulo estas ankoraŭ pli precizigita de la konataj „principoj de neceseco kaj sufiĉeco“, akceptitaj de la Akademio.

Por ĉiu, kiu ŝatas precize difini, Esperanto estas „dorado“ kaj sendube la lingvo povos ludi gravan rolon por fiksi la internacian nomenklaturon de ĉiaj fakoj. Kiel oni scias la naciaj fakesprimoj estas ofte tiaj, ke la signifo de similaj vortoj ne tute koincidas en diversaj lingvoj. Esperanto do povas esti uzata kiel bazo por precize fiksi la signifon de ĉiu vorto kaj ĝi estas tiel taŭga por tio, ĉar ĝi ebligas tiel akurate kaj precize difini. La internaciaj komisionoj, kiuj okupas sin pri la fiksado de la nomenklaturon en diversaj lingvoj, povus sperti multe da utilo per la uzado de Esperanto.

La demando de la nomenklaturon rekondukas nin al la sciencaj kaj teknikaj vortaroj. Kiel en ĉiu alia lingvo oni devas distingi en Esperanto la ĝeneralan vortaron de la tiel nomitaj fakaj vortaroj. Bazon por la ĝenerala vortaro formas en Esperanto la Universala Vortaro de D-ro Zamenhof kun ĝiaj oficialaj aldonoj, ellaboritaj de la Lingva Komitato, sed la efektivigon de la fakaj vortaroj D-ro Zamenhof prave lasis al la fakuloj. La kunmeto

de tiaj fakaj vortaroj kompreneble postulas grandegan laboron kaj ni tute ne ankoraŭ povas diri, ke ĝi jam estas farita. Tamen estas eraro opinii, ke pro tio la uzo de Esperanto por teknikaj kaj sciencaj celoj estus malobligata aŭ nur malhelpata. Oni ne forgesu, ke same kiel en aliaj lingvoj la teknikaj kaj fakaj vortaroj verdire ne estas uzataj por dikti la formojn de la fakaj terminoj, sed por ilin enregistri post kiam la uzo oficialigis ilin.

Cetere estas multaj teknikaj kaj sciencaj vortoj, kiuj per la ordinaraj sufiksoj povas esti derivataj el la radikoj de la Universala Vortaro. Laŭ tiu metodo naskiĝis vortoj kiel „frotangulo“ el froti kaj angulo, „dentrado“ el dento kaj rado, „akvotuba kaldrono“ el akvo, tubo kaj kaldrono. Tiaj vortoj estas tuj kompreneblaj kaj formeblaj por la personoj, kiuj konas la ideojn, kiujn ili reprezentas. Plue ni havas la gravan „regulon 15-an“ de la Fundamento, laŭ kiu internaciaj vortoj povas senpere esti transprenataj de Esperanto, se ili nur adoptas la formon, kiun postulas la Esperanta ortografio. Estas multaj vortoj, kiuj parte apartenas al la ĝenerala vortaro kaj parte al la fakaj kaj kiuj estas tuj rekoneblaj pro sia internacia formo, ekz. lokomotivo, telegrafo, telefono, cilindro, teorio, aŭtomobilo, aeroplano ktp.

Fine ekzistas por ĉiu fakoj serio da vortoj, kiuj ne estas formeblaj laŭ unu el la ĵdu menciitaj procedoj. Tamen en tiu okazo oni ĉiam havas la eblecon elekti vortojn laŭ la sama maniero, kiu validas por la ĝenerala vortaro: oni prenas vorton el unu aŭ el kelkaj de la naciaj lingvoj, zorgante, ke oni kiel eble plej bone respektas la internacian karakteron de la lingvo. Laŭ tiu metodo formiĝis vortoj kiel „lagro“, „munti“ ktp.

Estas facile kompreneble, ke malgraŭ ĉio la tasko de tiuj, kiuj volas uzi Esperanton por teknikaj kaj sciencaj celoj, estus multe plifaciligata per la ekzisto de bonaj fakaj vortaroj, ankaŭ pro tio, ke oni pli facile povus atingi unuecon en la nomenklaturaj. Tiurilate ni tamen devas jam respekti kion libervola laboro ĝis nun atingis. Ĝeneralaj enciklopediaj vortaroj, kiel tiuj de Verax kaj Wüster, jam ekzistas por atesti pri tio. Krom tio multaj pli aŭ malpli kompletaj terminaroj por diversaj fakoj jam estas eldonitaj, kiuj povas servi kiel gvidiloj por ĉiu, kiu volas verki en Esperanto pri specialaj temoj.

Ekzistas unu fakoj de la tekniko, kiu nuntempe vekas tre ĝeneralan intereson, kiu faris teknikistojn kaj sciencistojn el homoj de la plej diversaj metioj kaj profesioj: la radiotelefonio. Se estas nur unu branĉo de la tekniko, kiu bezonas internacian lingvon, tio certe estas la radiotekniko, de kiam ĝi atingas ĝis malproksime preter la limoj de la propra lando aŭ pli ĝuste dirite de la lingva teritorio. La sfero de la aŭdebleco de la sendstacioj ĉiam plivastiĝas kaj la aŭdantaro de la grandaj stacioj jam apartenas al multaj nacioj, precipe en Eŭropo. Ne estas mirige, ke la intereso por Esperanto en radiorondoj estas kreskanta. Tion pruvas la jam multaj kursoj en Esperanto dissenditaj el granda nombro da stacioj. Kelkaj radiogazetoj, kiel „Experimental Wireless“, aperigas regule Esperantajn resumojn pri siaj anglaj artikoloj, tiamaniere efektivigante la deziresprimon de la Konferenco de la Periodikoj, okazinta en Parizo en 1925. En la sama jaro kunvenis en Parizo ankoraŭ du konferencoj, kiuj okupis sin pri Esperanto kiel teknika kaj scienca lingvo. En la Paskaj tagoj okazis Unua konferenco de la Radio-amatoroj, kiu laŭ la ekzemplo de la „American Radio Relay League“

adoptis Esperanton kiel internacian lingvon de radiokomunikaĵoj kaj presigis siajn protokolojn en ĝi. La dua konferenco estis tiu, kiu kunvenis en Majo por speciale okupi sin pri Esperanto kiel Internacia Scienca Lingvo kaj al kiu gravaj societoj sendis siajn reprezentantojn. Sendube tiu konferenco tre helpis disvastigi la komprenon, ke Esperanto estas destinita fariĝi la internacia scienca lingvo de la estonteco, kiel la latina lingvo iam estis en la pasinta tempo. Tre verŝajne ĝi ankaŭ influis la rezolucion de la Internacia Telegrafa Unio, kunveninta en Septembro de la sama jaro en Parizo, kiu adoptis Esperanton kiel klaran lingvon en la telegrafa trafiko kaj donis al ĝi lokon apud ĝia kvazaŭkonkuranto, la latina lingvo.

Ni volonte nomas Esperanton la „Latinon de la Demokratio“; ĉu ĝi ne jam ankaŭ meritas esti nomata la „Moderna Latino, internacia scienca lingvo“?

VOĈOJ DE POPOLOJ EN KANTOJ

El la antaŭparolo de l' samtitola kolekto de popolkantoj,
tradukitaĵ germanen de J. G. Herder, aperintaj 1778—1779.

PAUL BENNEMANN

„La antikva greka poezio vivis en la orelo de l' popolo, sur la lipoj kaj la harpo de vivantaj kantistoj; ĝi kantis historion, okazaĵojn, misterojn kaj miraklojn; ĝi estis la floro de l' propreco de popolo, de ĝiaj lingvo kaj lando, aferoj kaj antaŭjuĝoj, pasioj kaj aroĝoj, muziko kaj animo. — Ho, ke mi estu sukcesinta, el tiuj plej noblaj popolkantoj de la pratempo traduki ion en nian lingvon, sed tiel, ke ili ankoraŭ restis almenaŭ iomgrade tiaj, kiaj ili estis. Homeros, Hesiodus, Orpheus! Mi vidas antaŭ mi viajn ombrojn tie inter la aro sur la insuloj de l' feliĉuloj; mi aŭdas la postsonojn de viaj kantoj. Sed mankas la ŝipo, kondukanta de via lando al mia kaj al mia lingvo. Sur la maro de l' reveturo la ondoj obtuzigas la harpon, kaj la vento returnblovas viajn kantojn tien, kie ĉe eternaj festoj kaj dancoj iliaj sonoj neniam perdiĝos.“

„Ĉar tiuj tradukoj (de anglaj popolkantoj) devis resti tiaj, kiaj ili estis en la originalo, mi ne povis doni al ili pli da korekteco; aŭ mi estus redoninta novajn, aliajn poeziaĵojn. Kie en la originalo estis pli da korekteco, mi ankaŭ provis esprimi ĝin; sed mi neniel hezitis, ĝin forĵeti, se ĝi aliigis la karakteron de la versaĵo.“

„Ankaŭ el la hispana lingvo mi elektis nur malmultajn pecojn; ĉar nenio estas pli malfacila ol la traduko de simpla hispana romano. Kiam longa historia poeziaĵo, en kiu ĉiu dua linio finiĝas per ‚ar‘ kaj tiel belege kaj agrable sonas en hispana lingvo — nu, traduku iu tiaĵon en nian lingvon!“

„La spirito de kanto estas nemortonta kaj efikas plu. Kanto devas esti aŭdata, ne legata, devas esti aŭdata per orelo de l' animo, kiu ne denombras kaj mezuras kaj pesas la silabojn, sed aŭskultas la melodion. Ankaŭ ĉe tradukado estas plej malfacile, transpreni tiun melodion el fremda lingvo.“

Herder, kiu la unua en Germanujo eldonis kolekton de kantoj el la tuta mondo, tradukitaĵ de li en germanan lingvon, havis tre delikatan oreleon, por aŭdi la proprajn vortmelodiojn de la plej diversaj kantoj, kaj respekt-

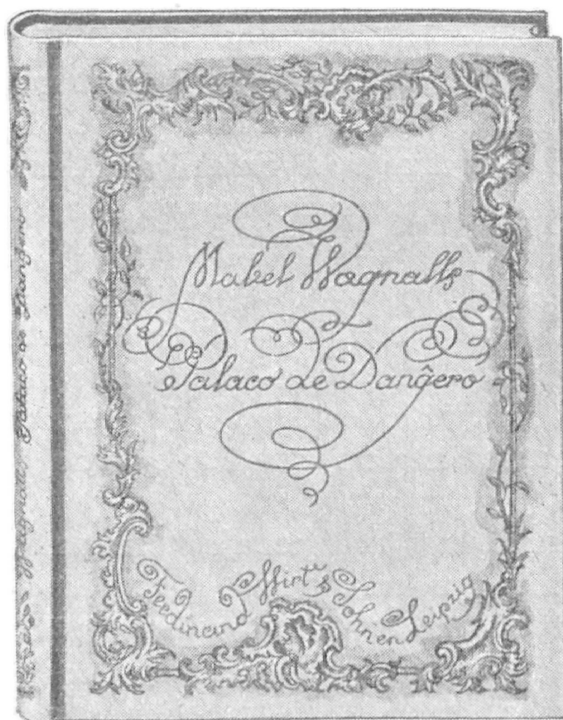
indan poetan kapablon; por resonigi ilin en la traduklingvo. Krome li ofte permesis al si, traduki la tekstojn sufiĉe libere. Kaj fine: Li donis la versojn por deklamado, ne por kantado; por la plej granda nombro de liaj kantoj verŝajne la muziknotoj ne estos troveblaj.

Kaj ni esperantistaj tradukantoj de tutmondaj popolkantoj, kiam ni penas plenumi la severajn postulojn de Herder pri tradukado, kiam ni plue volas redoni la tekstojn kiel eble plej laŭvorte, kiam ni fine ligas nin plej forte per kunpreso de la muziknotoj, ebligante tiel al ĉiu leganto aŭ kantanto kontrolon pri la akordiĝo de l' tekstoj al la melodioj: kiel ni sukcesos? Eble nin subtenos la nova rimedo de la internacia lingvo, kiun Herder ankoraŭ ne povis uzi. La praktiko montros, ĉu ĝi estas pli taŭga „ŝipo, kondukanta el la insuloj de l' feliĉuloj“ al ni, ol ĉiu ajn popola lingvo.

Sed kiel ajn estu: Kiu ekvolas traduki popolkantojn, tiu profunde konsciis pri la malfacileco de sia tasko. Li estu kontenta, se inter dek bonaj tradukoj unu fariĝis perfekta; ĉar tian sukceson oni ne povas eldevigi per la fortoj de l' cerbo — ĝi restas dia dono de benita momento.

SPECIMENAJ PAĜOJ

MABEL WAGNALLS, PALACO DE DANGERO (Rakonto pri Madame la Pompadour). El la angla originalo tradukis *Edward S. Payson*. 1926. 206 paĝoj. Luksa tolbindaĵo: Rm. 6.—

ĈAPITRO IX.

Tiun saman posttagmezon nekonatulo vizitis la markizinin. Li ne diris sian nomon al la lakeo ĉe la pordo, sed anstataŭe li sendis al ŝi ringon.

Tuj oni lin enlasis, kvankam la markizino ĵus antaŭe diris al Gourbellon, ke ŝi akceptos neniun post la foriro de la vizitantoj.

La novevenanto portis longan mantelon, grizan barbon kaj okulvitrojn. Kiam li pasis tra la antaŭĉambro, la sinjoroj atendantaj rimarkis lian imponan sintenadon kaj lian elastan paŝon. Ili konsultis inter si pri lia identeco, ke li tiel facile gajnis la rajton de aliro; ili konjektis lin fremdulo, sekreta

sendito de Aŭstrujo, ĉar oni diris, ke de tempo al tempo komunikaĵoj pasis inter la Pompadour kaj Marie Thérèse.

Ili demandis la servanton de la fremdulo, sed sen rezulto. Unu ekrigardo en la buduaron, se tio estus estinta ebla, estus pruvinta, ke iliaj konjektoj estis tute malpravaj.

Ĉi tie, kun fermitaj pordoj post li, la vizitanto impulseme deĵetis la

mantelon kaj aliveston, kuregis antaŭen kaj surgenuiĝis antaŭ la markizino, kisis kaj rekisis ŝiajn manojn, dum li rave ekkriis:

„Fine! fine mi estas kun vi! Markizino! — diru al mi, ke vi ĝojas — nur iomete ĝojas vidante min!“

Estis pli multe da malpacienco ol ardo en la respondo, kiun li ricevis:

„Kompreneble mi estas ĝoja — ĝoja, ke vi ankoraŭ vivas! Ĉu vi komprenas, ke estas nur miraklo, ke oni ne rekonis vin kaj enkarcerigis vin en la *Bastille*! Kio povis logi vin al tia freneza ago?“

„Vi — vi estis la allogilo; vi, ĉiam vi,“ li murmuris, ankoraŭ ame karesante ŝiajn manojn.

„Sed vi endanĝerigis min kiel ankaŭ vin. Estis via devo konsideri min, kiam vi eniris tian danĝeran entreprenon.“

„Mi konsideris nenion alian; mi ne povis forlasi vin, ĉu vi ne komprenas?“ li petegis.

„Jes, jes, kompreneble, sed la risko estis tro granda. Kaj vi ankaŭ endanĝerigas nin ambaŭ. Kiel vi kuraĝis veni ĉi tien? Tio estas frenezeco.“

„Markizino, ne riproĉu min; mi nepre devis vidi vin — mi ne povis vivi, ne vidante vin.“

„Sed letero de ekzilo ne estas malgravaĵo. Estis via devo, obei la ordonon de la reĝo. Tamen donu al mi pluajn sciigojn pri la afero,“ ŝi daŭrigis malpli severe. „Kiel vi trovis tiun mirindan anstataŭulon, kies aspekto trompis ĉiun — sed ne min?“

„En miaj ĉevalejoj en Vrieonne“, Romain respondis trankvile kaj kun milda tono en la voĉo, dum li pensis pri Pierre kaj la terura prezo, pagita por ĉi tiu vizito al la markizino. Li rimarkis, kiel malsimila ĉio estas al tio, kion li atendis. Li ne povis kompreni klare la staton, en kiu li sin trovis, sed malprecize li komprenis, ke ŝiaj vortoj ne estis la vortoj, kiujn li esperis; li neniam imagis, ke ŝi riproĉos lin. Li sentis sin kvazaŭ en konfuza inkubo, tra kiu penetris la tonoj de ŝia voĉo, strange malvarmaj.

„En Vrieonne! Kiel mirinde! — ke stalknabo tiel perfekte similis sian mastron!“

Estis mallonga paŭzo, tiam ŝi aldonis: „Vi enterigis lin, mi supozas, ĉe Montmartre! Mi aŭdis la funebran sekvantaron.“

„Jes“, Romain respondis malgaje.

„Kaj ĉu tio estas efektive fakto“, la markizino persistis malkredeme, „ke li kuŝas nun flanke de via patro?“

Al ĉi tiu demando Romain respondis kun impulsa malkaŝemeco: „Mi ne nur diras, ke tio estas vera, sed, ke ĝi estas eble justa ironio de la sorto, ĉar mi opinias — jes — mi kredas — ke li havas la rajton.“

„Sed se oni rekonos vin — la servistoj. Dio mia! Mi ne kuraĝas, eĉ pensi, kio povus rezulti je la plej malgranda suspekto! Sed“ — ŝi aldonis pli milde, dum ŝi rimarkis la esprimon de disreviĝo sur lia vizaĝo — „mi ne intencas riproĉi vin!“

Li staris antaŭ ŝi kun dignoplena sintenado, dum ŝi rigardis al lia bela personeco kaj pensis pri la troriskema kuraĝo, kiu igis lin, ŝin viziti.

D-ro EDMOND PRIVAT, HISTORIO DE LA LINGVO ESPERANTO.
II-a parto: LA MOVADO, 1900—1927. 1927. 199 paĝoj. Luksa tolbindaĵo: Rm. 6.—.

LA FONDO DE UEA (1908)

La plej grava rezultato pozitiva de la „Delegacia“ krizo estis sendube la fondo de la Universala Esperanto-Asocio en printempo 1908. Dum la Ĝeneva kongreso sinjoro Carles proponis la kreon de l' esperantistaj konsuloj en ĉiuj urboj. Poste alia franca esperantisto, sinjoro Rousseau, licea profesoro en Bourg, proponis la fondon de Esperanto-oficejoj, t. e. elekto de iu butikoj aŭ magazeno, kie la esperantistoj povus ricevi korespondadon, meti afiŝojn, montri adresojn de la konsulo kaj eĉ de tradukistoj por komercaj leteroj en Esperanto.

En Genève Paul Berthelot fondis en 1906 propagandan gazeton „Esperanto-journal“. Ĝin reprenis Hector Hodler post la kongreso por krei sian organon „Esperanto“ en Januaro 1907. La celo estis kuraĝigi kaj faciligi tiun praktikan flankon de la Esperanto-movado. En ĉiu numero duonmonata aperis en bona ordo adreslistoj de la novaj konsuloj kaj Esperanto-oficejoj kun tre interesaj ĉefartikoloj pri la utileco de la helplingvo por scienco, tekniko, turismo, komerco ktp. Baldaŭ la gazeto fariĝis la organo de la nove kreitaj fakaj societoj. Kun granda talento kaj insista metodo Hector Hodler redaktis la ĵurnalon kaj samtempe gvidis tiun novan direkton de la movado. Filo de la fama pentristo Ferdinand Hodler, li estis ankoraŭ 19-jara kaj ĵus finis la gimnazion antaŭ la kongreso de Cambridge; silentema, tre sendependa kaj aŭtoritate persistema, li sin donis tute al tiu elektita laboro kaj preferis vivi malriĉe ol ĝin forlasi.

Kiam eksplodis la krizo en Novembro 1907 Hodler opiniis, ke neniu rajtas el ekstere trudi teoriaĵojn al uzantoj de la lingvo, sed, ke oni povus ekzameni kelkajn el la konsiloj de la Delegacia Komitato kaj riĉigi la teknan lingvon per novaj sufiksoj kaj utilaj reguloj ilin provante per uzo kaj nenion tuŝante la akceptitan fundamenton de la komuna lingvo. Lin impresis la konflikto pri kompetenteco inter Delegacio, Lingva Komitato, d-ro Zamenhof, kongreso ktp., kaj la ĝenerala dubo pri tio: kiu laŭleĝe reprezentas la uzantojn de Esperanto, ĉu la Lingva Komitato, elektita per aklamado en Boulogne, ĉu la kongresoj, ĉeestataj nur de tiuj, kiuj povas vojaĝi tien.

Li tuj proponis organizi efektivan reprezentantaron de la esperantistoj kaj li dissendis kun Rousseau kaj kelkaj aliaj cirkuleron al la grupoj proponante internacian organizon, kiu celus forigi nek la Lingvan Komitaton, nek la kongresojn, nek la Centran Oficejon en Parizo, sed doni al ili regulan mandaton laŭ demokrata sistemo. En Marto 1908 pli ol cent grupoj aliĝis al la ideo kaj elektis delegiton. Tiam la demando pri reformoj estis jam oficiale forĵetita per la rifuzo de la Lingva Komitato kaj la disrompiĝo de la tuta Delegacio, sed restis urĝa bezono kuraci la malsanon pri teoriaj disputoj kaj interesi la esperantistaron je la plej bona maniero progresigi sian lingvon, t. e. organizi kaj akceli ĝian utilan uzadon.

A. DELSUDO kaj LAURI LAIHO. AŬSTRALIO. LANDO KAJ POPOLO. Kun 31 tutpaĝaj ilustraĵoj kaj landkarto. 96 tekstpaĝoj. Tuttola, luksa bindaĵo Rm. 6.50. Enhavo: Ĉirkaŭ la kontinento. Trans la kontinento. Moroj kaj kutimoj. La sporto en la Aŭstralia vivo. Regado kaj politiko. Aferoj spiritaj. Diversaj notoj. Ŝancoj de enmigranto. Eltrovo kaj esploro. Historia evoluo. La indiĝenoj. Iom da statistiko. Indekso kun prononco.

LA SPORTO EN LA AŬSTRALIA VIVO

Sen risiko de troigo, oni povas diri, ke sporto okupas kvindek procentojn de la mensa konscio ĉe granda plimulto de Aŭstralianoj. La atmosfero estas saturita per sporto; oni pensas kaj parolas pri ĝi; ĝi okupas plurajn paĝojn en la tagaj gazetoj. Vere en Aŭstralia gazetvendistoj ne reklamkrias siajn gazetojn pro iu gravega politika krizo aŭ bankrabo, sed simple pro la lasta sporta konkurso — tio ripetiĝas ĉiutage tra la jaro. Lerta boksisto ĉiam estas pli populara ol ekzemple talenta pentristo. Konkura ĉevalo, kiu cetere estas nomata ĉiam „li“, povas ankaŭ esti tre populara kaj admirata.

Sed post ĉio, tio ja ne estas mirinda en suna Aŭstralia. Unue la emo sporti restas en la sango ĉe Britoj, kaj due, la naturo kaj la klimato kvazaŭ incitas tian emon. Tra tuta jaro restas oportunaj okazoj por subĉiela sportado. En ĉiu komunumo ekzistas diversaj sportaj kluboj kaj societoj, same ĉiu komunumo rezervas vastajn areojn por sportejoj kaj promenejoj, ofte tre proksime al urbocentro aŭ cetere valoraj terenoj. Ĉe marbordaj urboj plej belaj bordoj estas same rezervataj por la popolo.

Sabato estas la granda tago de sporto. Fabrikejoj, oficejoj kaj vendejoj estas fermataj je la tagmezo. En multaj fabrikejoj oni tute ne laboras sabate: la laboristoj preferas plilongigitajn labortagojn en la aliaj tagoj, por ebligi al si tutan sportotagon. Ĉiusabate okazas pluraj sportaj konkursoj sur la sportejoj de diversaj antaŭurboj. Ekstraj trajnoj kaj tramoj devas esti provizataj por ĉefaj linioj kondukantaj for el la metropoloj.

La vorto „sporto“ ŝajnas esti uzata iom tro vaste en Aŭstralia. Kiel ekzemplo, diversaj hazardoludoj estas ĉiuj nomataj sporto. La plej populara el tiaspecaj „sportoj“ estas *two up* (du supre); la ludo estas tute hazarda kaj postulas nenian lertecon: tri-kvar aŭ pli da partoprenantoj staras en rondo, kaj laŭvice suprenĵetas du kupromonerojn; la rigardantoj vetas ĉiu por sia monsumo, ke „kapo“ aŭ „vosto“ restos sur la supra flanko de la monero, kaj la suprenĵetanto estas la bankisto.

KION DIRAS LA KRITIKO?

Privat, D-ro Edmond: Historio de la lingvo Esperanto.

Volumo I: Deveno kaj komenco 1887—1900. Dua eldono. 1923. 74 paĝoj. Kartonita: Rm. 1.60. Luksa tolbindaĵo: Rm. 2.50.

Volumo II: La Movado 1900—1927. 1927. 199 paĝoj. Luksa tolbindaĵo: Rm. 6.—.

Aŭstria Esperantisto (1927, No. 11): „... La nuna ‚Historio‘ igas imagi grandiozan orkestron tutmondan, el kiu talenta estro Privat laŭbezone ekorgenigas la voĉojn al historia simfonio pri la mondvenkanta Esperanto. Legante vi aŭdas kvazaŭ verkon de J. S. Bach: Science precize li teksas; genia rigardo kaptas ĉion nur esencan; poeta koro ekaŭdas profunden; stilisto-entuziasmo kolorigas ĉefafanojn impreso per ŝvelant-malplianta

horego. Gigante kreskas de paĝo al paĝo la templo, kiun ili konstruas, ili, la revokitaj de li adeptoj ĉiukontinentaj, ili konstruadas inter bruo kanona, sur mortlito, en nokta malluma, ĉe diplomataj tabloj, en hela lumo de internacia L. d. N. konstante, rebatite, rekreante, ĉiuj kun la fajrero en si de la lumo eterna savonta la mondon: Sur firma bazo altiĝas la templo, sur unueca sento de bezono homara. Per tiu tutmonda akordo finiĝas la simfonio pri- kaj perlingva.“

Belga Esperantisto (1927, No. 11): „... Tiu nova libro de s-ro Privat estas vera kurso pri la Esperanto-movado, kiun ĉiu samideano volos legi kaj eĉ studi.

Esperanto (1928, No. 1): „... Estas vera plezuro legi tiun simplan, fluantan prozon, kaj revivi enpense la disvolviĝon de nia movado dum la ĵus pasintaj dudek kvin jaroj. Se la unua volumo ĉefe parolis pri la naskiĝo kaj unuaj pioniroj de Esperanto, la nuna pli insistas pri la uzoj de Esperanto ĉe diversaj kampoj, pri ĝia socia graveco ...“

Heroldo de Esperanto (1927, No. 43): „... Antaŭ ni etendiĝas larĝe la ĝenerala, komuna kaj internacia evoluo de la esperantista vivo en 29 ĉapitroj. Manko de loko malpermesas detalan priparoladon de tiu ĉi majstra verko kronon meritanta ...“

Kataluna Esperantisto (1927, No. 9 kaj 10): „... De la legado de nia historio oni ĉerpas grandan bonon, nia esperantisteco, se eble, plivigliĝas. Ni havas antaŭ ni la kuraĝan kaj heroan agadon de niaj plej fruaj pioniroj, ni vidas, kiajn barojn, kiajn danĝerojn la mondlingva ideo travenkis kaj tio donas al ni kuraĝon por plua batalado ...“

Delsudo, A. kaj Lauri Laiho:
Aŭstralio. Lando kaj popolo.
1927. 96 paĝoj. 31 tutpaĝaj ilustraĵoj. 1 landkarto. Luksa tolbindaĵo: Rm. 6.50.

Aŭstria Esperantisto (1927, No. 10): „... Se tiu ĉi oranĝoruĝa fanfaro ne vekas la esperantistaron el ĝia hieraŭeco, ĉiu penado proĉama estas perdata ... Ĝi rekomendas sin mem, ne — ĝi entuziasmiĝas ĉerbon modernan, flamigas koron, kiu nur iom amas nian belan teron kaj la sunon eternan super ĝi. Enkonduku tiajn librojn en ĉiujn mezlernejojn kaj la generacio de morgaŭ estos konforma al la bezonoj de l' tempo moderna ...“

Belga Esperantisto (1927, No. 11): „Tiu libro donas plej interesan kaj plej vivoplanan priskribon pri la Aŭstria mondparto. La aŭtoroj per trafa lingvo raportas pri ĉiuj flankoj de la vivo, komerco kaj industrio en tiu regiono. Ĝi

estas unu el la plej interesaj dokumentoj kiujn ni posedas en nia lingvo. Kiu legis la verkon, bonege konas la vivkondiĉojn kun iliaj rozaj kaj dornaj anguloj. La aŭtorojn ni gratulas pri ilia belstila produktado kaj la eldonistojn ni danku pro la nova arta ellaboraĵo, kiun ili prezentas al ni.“

Heroldo de Esperanto (1927, No. 35): „... Mi ne hontas konfesi, ke tiu libro instruis min dum unu horo pli funde ol miaj profesoroj de geografio kaj historio dum la tuta tempo de mia studado ...“

Marto (1927, No. 30): „Jam de la eksteraĵo oni estas ravita. Trafoliante la libron oni havas la plej bonan impreson pro la vere tre interesaj ilustraĵoj (enestas 31 kaj 1 landkarto) kaj gravan instigon por legado. En bona, flua Esperanto-stilo la ambaŭ verkistoj enkondukas la leganton en ĝeneralan kaj specialan scion pri la kontinento ankoraŭ tre malmulte konata. Ĉiu trovas en la verko ion nekonatan interesan: geografio, historiisto, sportisto, politikisto, sciencisto ktp. La verko meritas rekomendon kaj legadon. Preso kaj ekipo estas unukvalitaj.“

Wüster, Eugen, Zamenhof-Radikaro kun derivaĵoj kaj fontindikoj.
Prizorgita de Paul Kirschke.
1927. 84 paĝoj. Broŝurita: Rm. 6.—

Itala Esperanto-Revuo (1927, No. 12): „... La verko permesas detale studi la evoluon de la kriterioj de d-ro Zamenhof en la alpreno kaj alĝustigo de la vortoj: la fontoj permesas vidi, ekz. la anstataŭadon de „artikulo“ per „artikolo“, la iompost-ioman forstrekadon de la pseŭdosufiksoj, kiuj svarmis en la unua periodo (fabrikacio, ilustracio ktp.).

Per ĝi, la Esperanto-leksikografio riĉiĝis je verko tute science prilaborita: multaj naciaj lingvoj ankoraŭ atendas tiel kompetentan kaj organizkapablan vortariston kiel Esperanto jam havas.“

Esperanto (1928, No. 1): „... Tia, kia ĝi estas, la Zamenhof-a Radikaro estos konsultata por ĉiu scienca studo pri Esperanta vortaro; ĝi estos necesa laborilo en mano de niaj prilingvaj spertuloj kaj komitatoj.“

The British Esperantist (1927, No. 272): „All serious students will rejoice in the appearance of Zamenhof-Radikaro. This is a prepublished supplement to Wüster's gigantic Enciklopedia Vortaro. It contains a mass of information extracted from 177 works by Zamenhof, collected with microscopic and almost incredible thoroughness, and preceded by a brilliant monograph on the Esperantization of proper names.“

Belga Esperantisto (1927, No. 11): „Plej detala kaj korsciencia studo pri la radikoj uzitaj de d-ro Zamenhof en siaj diversaj libroj kaj artikoloj. Tiu libro estas nova valorplena dokumento por la Esperanta lingva tekniko.“

Aŭstria Esperantisto (1927, Noj. 8 ĝis 9): „Zamenhof—Wüster—Hirt! Nur unu guto absinta miksiĝas al la ĝojigo: Ke la spaco por recenzo ne estas senlima. 124 verkoj de Zamenhof rolis fonte. Nur imagi la jarojn longan analizadon kaj zorgegan klasadon, kaŭzas kapdoloron. — Genia lingvistika studo pri ‚gradoj de asimilo‘ enkondukas — sed ne nur en ĉi tiun verkon: Admirige malfermiĝas antaŭ nia okulo spirita la grandioza, majesta vivo interna de nia mondampleksa lingvo. La modeste sekvantaj kolonoj da vortoj kvazaŭ himnas interne al la genio de l' majstro: Vere inda jubilea donaco de Hirt al ni. Milionoj da manoj sin etendu je tiu ŝlosilo al niaj sanktejoj. Ekzamenkandidatoj studu ĉi tiun kaj ĉiujn aliajn verkojn de Wüster, precipe la Enciklopedian Vortaron!“

Casari - Scheibenreiter: Esperanto-Lehr- und Lesebuch für österreichische Hauptschulen und für die unteren Klassen der Mittelschulen. Teil I: Unterstufe. Mit 15 Bildern von Ernst Kutzer, 2 farbigen und 2 schwarzen Anschauungsbildern und 1 Orientierungsplan. Kartoniert: Rm. 1.50.

Aŭstria Esperantisto (1927, No. 12): „... So ist es denn dankbar zu begrüßen, daß sich zwei österreichische Lehrer, Professor Dr. Anton Casari und Fachlehrer Franz Scheibenreiter, der gewiß nicht leichten Aufgabe unterzogen haben, ein dem gegenwärtigen Stande der Methodik des neusprachlichen Unterrichts entsprechendes Lehrbuch für 10—12jährige Kinder mit österreichischem Lesestoff zu schaffen. Das nun vorliegende, vom Bundesministerium für Unterricht für beide Schulgattungen genehmigte Buch ist ein schöner Beweis einträchtiger, zielicherer Zusammenarbeit von Verfassern, Illustrator und Verleger. ... Im ganzen darf man sagen: Das Buch gereicht der österreichischen Esperantistenschaft zur Ehre und wird wesentlich dazu beitragen, dem Esperantounterricht an den Schulen eine sichere, Erfolg verbürgende Grundlage zu geben.“

Elternhaus und Schule (1927/28, No. 24): „Dieses von der österreichischen Lehrerschaft mit Sehnsucht erwartete

Lehrbuch entspricht in jeder Hinsicht den Anforderungen moderner Methodik. Es enthält, abgesehen vom Wörterverzeichnis, das am Schlusse beigeheftet ist, kein deutsches Wort, der Stufengang ist wohl-durchdacht, die Lesestoffe bodenständig. Die Bilder Kutzers sind schön, klar und kindertümlich. Alles in allem: ein Lehrbuch, das seinesgleichen suchen kann!“

Die Quelle (1927, No. 11): „... erfüllt alle Forderungen, die man an ein modernes neusprachliches Schulbuch stellen muß, in vorzüglicher Weise. Es geht sowohl beim Aufbau des Lehrganges als auch bei der Auswahl des Lesestoffes und Wortschatzes vom Kinde und dessen Umwelt sowie von den Bedürfnissen des Alltags aus. Die abwechslungsreichen, in alle Hauptgebiete des Lebens führenden Kindererlebnisse, die zahlreichen immer Lebenswahrheit anstrebenden Gespräche und Briefe, die in die geschlossene Handlung geschickt eingestreuten heiteren Anekdoten, Lieder, Rätsel und Scherzfragen sowie die vielen schönen Bilder werden den Schülern das Lernen des Esperanto ebenso leicht und angenehm machen, wie die Vorsicht und Sorgfalt, womit dem Lernenden der sprachliche Lehrstoff zugemessen wird.“

Degen, Arthur: Esperanto nach dem Fundamento von Dr. Zamenhof unter Auswertung des deutschen Sprachgutes. Kleines Lehrbuch auch für den Selbstunterricht. 16.—20. Tausend. Vollständige Neubearbeitung. 1927. 48.S. Kartoniert: Rm. —.80.

Aŭstria Esperantisto (1928, No. 1): „La atingita dudeka milo de ‚Malgranda Degen‘ pli pravigas ĝian konatan valoron ol multaj vortoj... Nek ĝenas preseraroj, nek alta prezo. La zorgo refarita libro garantias certan sukceson ankaŭ kun multo da lernantoj.“

Esperanto (1928, Januaro): „... Degen liveras novan tre lerte aranĝitan unuan lernolibron por Germanoj. Ĉiuj tekstoj, dialogoj, leteroj, kune konsistigas kvazaŭ solan historieton; margena traduko ebligas memlernadon; la gramatikaj lernaĵoj estas sinsekve grade prezentitaj dum dua parto, kun plurigoj, taskoj kaj ekzercoj povas helpi aŭ anstataŭi la laboron de kursestro.“

Germana Esperantisto (1928, No. 3): „Der um die Esperanto-Bewegung hochverdiente Verfasser hat sein ‚Kleines Lehrbuch des Esperanto‘ völlig neu bearbeitet... Ich schätze das Buch und erkenne den Wert seiner Methode durch-aus an.“

SCIENCAJ VERKOJ

<p>Bennemann, Paul, Esperanto-Handwörterbuch. I. Teil: Esperanto-Deutsch. 1923. XVI. 159 S. In Dermatoidleinen geb. 4.—</p> <p>— II. Teil: Deutsch-Esperanto. 1926. XXIV. 455 S. In Dermatoidleinen geb. . . . . 8.—</p> <p>Wüster, Eugen, Enciklopedia Vortaro Esperanta-Germana. I-a parto. (Literoj A - Ĉ [ĉerizo]) 1923. XXIV, 136 paĝoj. Broŝurita 15.—</p> <p>— II-a parto. (Esperantologiaj principoj A. B. Literoj Ĉ [ĉerko] - F [folio]). 1925. XVI, 144 paĝoj. Broŝurita . . . . . 15.—</p> <p>— III-a parto (Esperantologiaj</p>	Rm.	<p>principoj C. D. E. Literoj F [folio] - I [iri]). 1926. XXVI, 134 paĝoj. Broŝurita . . . . . 15.—</p> <p>Wüster, Eugen, Maŝinfaka Esperanto-Vortaro prielementa. (La maŝinelementoj; maŝinoj; plej gravaj esprimoj el la konstrukiado kaj teknologio.) Deutsche Ausgabe (Esperanto-Deutsch und Deutsch Esperanto mit Zahlenverweisen). 1923. 89 paĝoj. Kartonita . . . . . 2.—</p> <p>— Zamenhof-Radikaro kun derivaĵoj kaj fontindikoj. Prizorgita de <i>Paul Kirschke</i>. 1927. 84 paĝoj. Broŝurita . . . . . 6.—</p>	Rm.
--	-----	--	-----

INSTRUAJ VERKOJ

<p>Bennemann, Paul, Tra la mondo. Internacia legolibro. I-a parto: Por komencaĵoj. Kun multaj bildoj kaj muziknotoj. Tria eldono. 1925. 96 paĝoj. Kartonita 1.50</p> <p>— II-a parto: Por progresintoj. Kun aldono de 4 komponaĵoj. 1922. 144 paĝoj. Kartonita 2.20</p> <p>Casari-Schelbenreiter, Esperanto-Lehr- und Lesebuch für österr. Hauptschulen u. f. d. unteren Klassen der Mittelschulen. Staatlich approbiert. I. Teil: Unterstufe. 1927. 64. S. 1.50</p> <p>II. Teil: Oberstufe. En preparo.</p> <p>Degen, Arthur, Esperanto nach dem Fundamento von Dr. Zamenhof unter Auswertung des deutschen Sprachgutes. Kleines Lehrbuch auch für Selbstunterricht. 16.—20. Tausend. Vollständige Neubearbeitung. 1927. 48 S. Kartoniert . . —.80</p> <p>Dietterle, Joh., Esperanto:</p> <p>I. Sprachlehre. Systematisch geordneter Überblick über die Esperanto-Grammatik. 1925. 43 S. Kartoniert . . . —.90</p> <p>II. Übungsstoff. Systematisch geordnete Übungstexte zur Esperanto-Grammatik. 1925. 38 S. Kartoniert . . . . . —.90</p> <p>Goldschmidt, Thora, Bildotabuloj por la instruado de Esperanto. 36 bildoj kun klariganta teksto, ekzercoj, ekzemploj kaj gravaj aldonoj, prilaboritaj de Profesoro D-ro <i>Joh. Dietterle</i>. Tria eldono. 1923. 104 paĝoj. Kartonita eldono. . . . . 3.50</p>	Rm.	<p>Goldschmidt, Thora, Bildotabuloj por la instruado de Esperanto. Bindita eldono. . . . . 4.—</p> <p>Aperis ankaŭ por la lingvoj: angla, franca, germana, hispana, itala kaj pola. La prezoj estas por ĉiu Eldono kartonita . . . . . 3.50</p> <p>— Eldono bindita . . . . . 4.—</p> <p>Hirts Esperanto-Taschenwörterbuch. Esperanto-Deutsch und Deutsch-Esperanto. Für den tägl. Gebrauch zusammengestellt und bearb. von <i>A. Degen</i> u. <i>B. Kötz</i>. 11.—20. Taus. 1926. 120 Seiten. Kartoniert . . . . . 1.20</p> <p>Kreuz, Robert, Esperanto im Handel und Verkehr. Alltägliche und kaufmännische Gespräche. Kaufmännischer Briefwechsel nebst einer Warenliste und einem Handelswörterverzeichnis. Kurze Sprachlehre des Esperanto. 1926. 112 S. Kart. 1.80</p> <p>Lippmann, Walter, Dr. Zamenhofs sprachliche Gutachten - Lingvaj Respondoj - in deutsch. Bearbeitung mit Ergänzungen u. Erläuterungen. 1921. 70 S. Kart. 1.50</p> <p>Schneeberger, Frederiko, Lernolibro de Esperanta Stenografio (unuiga sistemo Stolze-Schrey). 1905. 24 paĝoj. Broŝurita . . . 1.—</p> <p>Stark, Emil, Elementar-Lehrbuch d. Esperantosprache. 8. durchgesehene Aufl. 1925. 104 S. Kart. 1.50</p> <p>Streidt, Georg, Esperanto-Lehrbuch für Volksschulen. Auf Grundlage der Anschauung und des Erlebnisses. In zwei Teilen mit 30 Bildern. Herausgegeben</p>	Rm.
---	-----	---	-----

von Sprachlehrer <i>G. Streidt</i> unter Mitwirkung von Prof. Dr. <i>Joh. Dietterle</i> und Lehrer <i>Arthur Degen</i> .	Rm.
Teil I: Unterstufe. 6., durch eine Vorstufe erweiterte Auf- lage. 1927. 64 S. Kartoniert	—90
Teil II: Oberstufe. 2. durch- gesehene Auflage. 1926. 56 S. Kartoniert.	—90
Velten, Wilhelm, Elementar- Lehrbuch der Esperanto- sprache. 3. durchgesehene Auf- lage. 1922. 223 Seiten. Geheftet	2.—
— Schlüssel dazu mit aus-	

führlichem alphabetischen Sachregister. 68 S. Geheftet	Rm.
1.—	
Georgi, W., Grandaj, koloraj bildoj por la instruado.	
Formato de ĉiu bildo: 108:135 cm.	
No. 1. Printempo. No. 2. So- mero. No. 3. Aŭtuno. No. 4. Vintro. No. 5. Montegaro. No. 6. Arbaro. No. 7. Grand- urbo. No. 8. Haveno.	
Ĉiu bildo, presata sur plej bona kartonpapero	7.—
Kvar bildoj laŭ elekto	24.—
Ĉiu bildo, surtoligita kun staboj	18.—
Kvar bildoj laŭ elekto.	68.—

BELETRISTIKO

Bennemann, Paul, Internacia Kantaro. Kolekto de 64 popolaj kantoj el 26 nacioj kun aldono de 3 famaj koncertarioj. 11 ^a -15 ^a milo. Tekstaro. 1922. 64 paĝoj. Broŝ.	Rm.
— — Muzika eldono , aranĝita de <i>Josef Aĉtélik</i> , iama orkestrestro ĉe la opero en Leipzig. 1922. 76 paĝoj. Broŝurita	—60
— — Bindita.	2.— 3.—
Delsudo kaj Laiho, Aŭstralio. Lando kaj popolo. 1927. 96 paĝoj. 31 ilustraĵoj, 1 land- karto. Luksa tolbindaĵo	6.50
Dietterle, Prof. Dr. Joh., Zur Rechtfertigung des Esperanto gegenüber seinen Kritikern. 1920. 32 Seiten. Geheftet.	—50
— La Vendreda Klubo. 11 diver- saj originalaj artikoloj verkitaĵ de la „Vendredoklubanoj“ en Leipzig. Kolektitaĵ de Prof. D-ro <i>Dietterle</i> . Kun unu portreto kaj kelkaj de- segnaĵoj. 1921. 115 paĝoj. Broŝurita	2.40
Forge, Jean, Abismoj. Romano originale verkita. 1923. 150 paĝoj. Broŝurita	3.—
— Bindita	4.50
— Saltego trans jarmiloj. Romano originale verkita. 192 paĝoj. Bindita	5.—
Gvidlibro tra Leipzig. Redaktita de la Esperanta instruistaro Leipzig. Multilustrita. 80 paĝoj. Broŝurita	—50
Hankel, Marie, Sableroj. Originalaj poeziaĵoj kaj prozaĵoj. Kun portreto de la aŭtorino. 1911. 91 paĝoj. Broŝurita.	—60
Internacia Mondliteraturo. Formato: 13 × 19,2 cm.	
Ĉiu volumo	1.60
Duobla volumo	2.50
Kvin volumoj laŭ elekto	6.—

Kvin sinsekvaj volumoj (1—5 ktp.) tole binditaj.	Rm.
6.—	
Vol. 1. Goethe, J. W. v., Her- mano kaj Doroteo. Eposo idilia. El la germana originalo tradukis <i>Benno Küster</i> . Dua eldono. Kun antaŭparolo de Prof. D-ro <i>Dietterle</i> . 1922. 77 paĝoj. Kartonita	1.60
Vol. 2. Niemojewski, A., Le- gendoj. El la pola originalo tradukis <i>Bronisław Kuhl</i> . Kun antaŭparolo de <i>Antoni Gra- bowski</i> . Dua eldono. 1923. 74 paĝoj. Kartonita	1.60
Vol. 3. Turgenev, I. S., Elekt- itaj Noveloj. El la rusa origi- nalo tradukis <i>Alexandra Mexin</i> . 1923. 81 paĝoj. Kartonita	1.60
Vol. 4. Raabe, Wilhelm, La Nigra Galero. El la germana originalo tradukis Prof. D-ro <i>Fritz Wicke</i> . Dua eldono. 1922. 64 paĝoj. Kartonita	1.60
Vol. 5. Hildebrand, El la „Ca- mera Obscura“. El la holanda originalo tradukis <i>H. C. Mees</i> . 1923. 64 paĝoj. Kartonita.	1.60
Vol. 6. Irving, Washington. El la skizlibro. El la angla origi- nalo tradukis <i>H. L. Elwin</i> . 1924. 64 paĝoj. Kartonita	1.60
Vol. 7. Chamisso, Adelberto de, La mirinda historio de Petro Schlemihl. El la germana origi- nalo tradukis <i>Eugen Wüster</i> . 1922. 84 paĝoj. Kartonita	1.60
Vol. 8. Stamatov, G. P., Nun- tempaj Rakontoj. El la bul- gara originalo tradukis <i>Ivan H. Krestanoff</i> . 1922. 80 paĝoj. Kartonita	1.60

Internacia Mondliteraturo:	Rm.		Rm.
Vol. 9. Ŝalom-Aleĥem, Perek, Hebreaj Rakontoj. El la hebreaj originaloj tradukis <i>Is. Muĉnik</i> . 1923. 78 paĝoj. Kartonita	1.60	Vol. 20. Eekhoud, Georges, Servokapabla. Marcus Tybout. El la flandra (franc-lingva) originalo tradukis <i>Léon Bergiers</i> . 1927. 71 paĝoj . .	1.60
Vol. 10. Puŝkin, A. S., Tri Noveloj. El la rusa originalo tradukis D-ro <i>Andreo Fiŝer</i> . 1923. 67 paĝoj. Kartonita	1.60	Luyken, H. A., Stranga Heredaĵo. Romano originale verkita. 1922. 320 paĝoj. Broŝurita.	5.50
Vol. 11-12. Ariŝima, T., Deklaracio. Romano. El la japana originalo tradukis <i>T. Tooguu</i> . 1924. 125 paĝoj. Kartonita . .	2.50	— — Bindita	7.—
Vol. 13. Poe, Edgar Allen, Ses Noveloj el „Rakontoj de Mistero kaj Imago“. El la angla originalo tradukis <i>A. Frank Milward</i> . 1924. 80 paĝoj. Kartonita	1.60	— Pro Iŝtar. Romano el la antikva Babela historio. Originale verkita. 1924. 304 paĝoj. Bindita	7.—
Vol. 14. Balzac, Honoré de, La firmao de la kato, kiu pilkludas. El la franca originalo tradukis <i>Paul Benoit</i> . 1924. 64 paĝoj. Kartonita	1.60	Privat, D-ro Edmond, Historio de la lingvo Esperanto. Unua parto: Deveno kaj komenco 1887 ĝis 1900. 2a eldono. 1923. 74 paĝoj. Kartonita	1.60
Vol. 15. Doroŝeviĉ, Vlas, Orientaj Fabeloj. El la rusa originalo tradukis <i>Nikolao Hohlov</i> . 1924. 64 paĝoj. Kartonita . .	1.60	— Tole bindita	2.50
Vol. 16. Ŝlenkiewicz, Henryk, Noveloj. El la pola originalo tradukis <i>Lidja Zamenhof</i> . 1925. 64 paĝoj	1.60	— Dua parto: La movado 1900 ĝis 1927. 1927. 199 paĝoj. Tole bindita	6.—
Vol. 17. Strindberg, August, Insulo de feliĉuloj. El la sveda originalo tradukis <i>Oskar Frode</i> . 1926. 69 paĝoj	1.60	— Vivo de Zamenhof. Kun portreto de D-ro <i>L. L. Zamenhof</i> . 1923. 109 paĝoj. Kartonita	2.50
Vol. 18. Bertrana, Prudenci, Barbaraj prozaĵoj. Josafat. El la kataluna originalo tradukis <i>Jaume Grau Casas</i> . 1926. 64 paĝoj	1.60	— Bindita	3.50
Vol. 19. Ŝimunoviĉ, Dinko, Ano de l' ringludo. El la kroata originalo tradukis <i>Fran Janjiĉ</i> . 1926. 86 paĝoj . . .	1.60	Raimund, Ferdinand, La Malŝparulo. Originala sorĉfabelo en tri aktoj. El la germana lingvo tradukita de <i>Franz Zwach</i> . Kongresdramo de la XVI ^a . 1924. 97 paĝoj. Broŝurita.	2.—
		Steche, Dr. phil., Albert, Speisekarte. Deutsch-Esperanto. 1915. 40 Seiten. Geheftet	—50
		Völkerbund. Esperanto als internationale Hilfssprache. Bericht des Generalsekretariats des Völkerbundes, angenommen von der 3. Vollversammlung des Völkerbundes. Deutsche Übersetzg. Zweite Aufl. 1924. 48 S. Geheftet	—50
		Wagnalls, Mabel, Palaco de Dangers. (Rakonto pri Madame la Pompadour.) El la angla originalo tradukis <i>Edward S. Payson</i> . 1926. 206 paĝoj. Luksa tolbindaĵo . .	6.—

LIVERKONDIĈOJ.

La livero okazas nur post antaŭa pago je la prezoj valorantaj en la tago de la livero. Por la sendkostoĵ oni aldonu 10% (por mendoj el Aŭstrujo kaj Germanujo 5%) de la pagota sumo, minimume 10 orpfenigojn aŭ —40 sfr. Ev. oni postulu provizoran fakturon. Liverebleco kaj prezoŝanĝoj estas rezervataj.

La prezoj estas indikitaj en germanaj ormarkoj = Rm. (laŭ la bazo 1.— ormarko = ¹⁰/₄₃ USA-dolaroj = 1,25 sv. fr.). Oni pagu nur per poŝtmandato aŭ per naciaj, bonvalutaj monbiletoj en rekomenditaj leteroj. Eksterlandaj poŝtmarkoj aŭ respondkuponoj ne estas akceptataj. Germanoj uzu por siaj pagoj nian poŝtĉekkonton Leipzig No. 52372.

Loko por ĉiuj liveroj kaj pagoj estas Leipzig.

**FERDINAND HIRT & SOHN, ESPERANTO-FAKO,
LEIPZIG C 1, SALOMONSTRASSE 15.**